

ΚΡΗΤΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΟΥ 1667

Ἐξ ἐγγράφου, τηρουμένου ἄλλοτε παρὰ τῷ σεισμῷ καὶ πυρὶ καταστραφέντι ἀρχαιοφυλακείῳ Ζακύνθου, ἐγένετο γνωστόν, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ, ἀφικόμενοι πρόσφυγες εἰς Ζάκυνθον μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς πατρίδος των (1669) καὶ κομισταὶ διαφόρων εἰκόνων καὶ ἐκκλησιαστικῶν σκευῶν ἀπεφάσισαν, κοινῇ γνώμῃ, νὰ προσηλώσουν πάντα ταῦτα εἰς τὸν ἐν τῇ πόλει τῆς νήσου ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Μόλου, καταγραφόμενοι καὶ αὐτοὶ μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν τοῦ τελευταίου τούτου ναοῦ. Ἦσαν δὲ οἱ Κρήτες οἱ κατωτέρω :

Γιανᾶς Παπαδόπουλος, Γιάννης Καμίτζας, Γεώργιος Πολίτης Μπλαβᾶς, Δημήτρις Πεδιότης, Δημήτρις Πολίτης Μπλαβᾶς, Τζώρτζης Πεδιότης, Τζώρτζης Κουρτεζᾶς, Τζώρτζης Γεννηματᾶς, Τζουάνες Ἀμπράμος, Τζουάνες Πεδιότης, Τζώρτζης Μακρῆς Παγόνης, Τζώρτζης Σκλάβος, Τζώρτζης Καστροφύλακας, Θεodorῆς Καλαμαρᾶς, Κωσταντῆς Ἀντωνίτσης, Κυριάκος Ἀμπράμος, Κωσταντῆς Πετρουλιός, Μικέλης Λίτινος Σιγανός, Μένεγος Τζακωτός, Μανώλης Λαμπούδης, Μανώλης Σκλάβος, Μπενάρδος Τζακωτός, Μένεγος Παπαδόπουλος, Μητροπολίτης Μακάριος Πελεκᾶνος, Νικολὸς Μεταξάκης, Νικολὸς Στριάνος, Νικολὸς Μπουφλᾶς, Νικολὸς Μακρῆς Παγόνης, Νικολὸς Πολίτης, Πόλος Τριγώνης, Πέρης Καλιάκης, Στέφανος Νιάντολος, Φαντζέσκος Καστροφύλακας, Φραντζέσκος Κουρτεζᾶς.

Ἐξ ἄλλων ἐγγράφων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν δὲν προκύπτει ὁποία ἢ περαιτέρω τύχη τῶν εἰρημένων ἐκκλησιαστικῶν σκευῶν.

Αἱ κατωτέρω δύο διαθῆκαι ἀφορῶσιν εἰς δύο Κρήτας, καταφυγόντας μετὰ τῶν ἄλλων προσφύγων εἰς Ζάκυνθον. Ὅ,τι ἰδίως ἐνδιαφέρει εἰς ταύτας εἶναι α'. — ἡ ἄκρα πενία τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, τοῦ Λουροτόμου [λοῦροϛ = λῶρος ὀμφάλιος — ἐν Κεφαλληνία λέγεται καὶ μακρὰ ράβδος, διὰ τῆς ὁποίας κτυποῦν τοὺς καρποὺς τῶν ἐλαιοδένδρων κατὰ τὴν συλλογὴν αὐτῶν — καὶ τόμος ἐκ τοῦ τέμνω, ἦτοι ὁ τέμνων τὸν ὀμφάλιον λῶρον κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ παιδός], ἐπισκῆπτοντος νὰ ταφῆ εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοῦ Γοργοῦπηκόου καὶ Ἁγίου Σπυρίδωνος (βλ. : Λ. Χ. Ζώη. Λεξικὸν Ζακύνθου Β'. σ. 1046). — β' ἡ συνήθεια νὰ θάπτουν τοὺς νεκροὺς μέχρι τοῦ 1870 ἐντὸς

καὶ ἐκτὸς τῶν ναῶν,—γ' νὰ θάπτουν πολλάκις τοὺς νεκροὺς χωρὶς φέ-
ρειτρον καὶ δ' ὅτι εἰς πολλὰς κρητικὰς λέξεις προτάσσεται τὸ γράμμα ο.

*Ἐν ὀνόματι Ἰϋ Χϋ ἀμήν. 1681 αὐγούστου 26, ἡμέρα παρασκευῆ
τῆς τέσσαρες ὥρες τῆς ἡμέρας, Ἰνδικτιῶνος 4 ἐκ τῆς πόλεως ζακύνθου
σιτὸν αἰγιαλὸν εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ ἁγίου σπυρίδωνος, ἀνακραζόμενος
ἐγὼ ὁ παρὼν νοτάριος ἀπὸ τὸ μισερ ἀντώνη λουροτόμο ποιὲ Ἰωάννου
ἀπὸ τὴν Κρήτη εὐρισκόμενος ἐδῶ εἰς τὴν ζακύνθο σιτὴν ἄνωθεν ἐνο-
ρίαν τοῦ ἁγίου σπυρίδωνος εὐρισκόμενος μὲ δόξαν θεοῦ γερός εἰς τὸν
νοῦν, μὰ εἰς τὸ κορυμὶ ἄρρωστος πολὺ καὶ φοβᾶται τὸν θάνατον ὡς ἄν-
θρωπος μήπως καὶ ἔλθῃ αἰφνηδίως καὶ ἀλπάζῃ¹ τονε καὶ ἡ ψυχὴ του
καὶ ἡ φτώχεια² του θέλουν μείνει ἀδιόρθωτα, διὰ τοῦτο μὲ ἐπαρακά-
λεσε ἔμπροσθεν τῶν κάτωθε μαρτύρων γνωρισμένος ἀπὸ λόγου του νὰ
γράψω καὶ νὰ διορθώσω τὴν παροῦσά του διαθήκη καὶ ὕστερὴν του
θέλησι καὶ ἐξουσία, ἡ ὁποία εἶναι πρώτη καὶ ὕστερη: καὶ ἐν πρώτοις
συγχωρᾷ ὁλονῶν τῶν χριστιανῶν, τὸ ὁμοιο ζητᾷ νὰ ἔχη αὐτὸς ἀπὸ λό-
γου των καὶ παραδίδει τὴν ἁμαρτωλὴν του ψυχὴν εἰς τὰ χεῖρας τοῦ πα-
ναγάθου Θεοῦ παρακαλώντας τὴν πολλὴν του εὐσπλαγχνίαν νὰ ἔχη ἐ-
λεημοσύνη εἰς τὰ κρίματά του.—ἔτι λέγει θέλω καὶ ἀφίνω ντόπο τοῦ
θανάτου μου³ διὰ κληρονόμον μου τὸν ἀγαπημένον μου υἱὸν ὀνόματι
φραγγιά, περὸ⁴ νὰ εἶναι ἀγαπημένος μὲ τὴν μητριάν του τὴν γυναῖκά
μου τὴν ὕστερη ποῦ ἀφίνω ὀπίσω μου, ὀνόματι μαρία, ἀκρασσοπούλα
καὶ νὰ τὴν τρατάρῃ⁵, ὡσὰν μάνα του.—ἔτι λέγει, θέλω καὶ ὄνταν ὁ
κύριος ἡμῶν Ἰς Χς κράζῃ ἔμπροστέ του τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν, τὸ
λείψανόν μου νὰ τὸ ἐνταφιάσουν εἰς τὸν ναὸν τὸν ἄνωθεν τοῦ ἁγίου
σπυρίδωνος καὶ ἡ ἄνωθέν μου γυνὴ νὰ ξοδιάσῃ ὡς μπορέσῃ νὰ μὲ θά-
ψῃ καὶ νὰ κάνη τὰ καλὰ τῆς ψυχῆς μου ἂν ἔχη ὁ μπορέσῃ.—ἔτι λέγει,
θέλω καὶ ἃ δὲ οὐβάζεται ὁ ἄνωθέν μου υἱὸς μὲ τὴν ἄνωθέ μου γυνή,
τὴν μητριάν του, εἰτότες νὰ πέρνη τὸ προᾶμά τῆς ἀποῦ εἶναι τὸ κρεββα-
τοστρώσι, καθὼς ἠυρίσκειται μὲ ταῦτες καὶ τρίςποδα, μία κασέλα μὲ
τὰ ροῦχά της ἀποῦ εὐρίσκονται καὶ ὅ,τι ἄλλο ἔχει φτώχεια μέσα, τὸ τε-
λάρου⁶ τῆς μὲ ὅλες τῆς ὀρδινιῆς καὶ ἀποῦ τὴ συγύριση ὅ,τι γνωρίζει
γιὰ ἐδικά της καὶ νὰ τὰ πέρνη, γιὰτὶ εἶχε τὸ ἄνωθεν προᾶμα ὄντε τὴν
ἐπῆρα καὶ ἄλλα περισσότερα ντὲ πιού⁷, μὰ τὰ ἐπουλήσαμε καὶ τὰ ἐφά-
γαμε καὶ δι' αὐτὸς τὸ γράφω νὰ μὴν ἔχω κοῖμα εἰς τὴν ψυχὴν μου.—
ἀκόμη εἶναι ἐδικά τῆς καὶ δύο κονίσματα ἐδικά τῆς, ὁ ἅγιος παντελε-*

1. ἀρπάση.

2. περιουσία του.

3. μετὰ τὸν θάνατον.

4 ὅμως.

5. μεταχειρίζεται, εριποιεῖται.

6. πλαίσιον ἐργοχείρων.

7. ἐπὶ πλέον.

ήμονας και ἡ ἁγία παρασκευὴ και ὅ,τι ἄλλο γνωρίζει ἀπάνω εἰς τὴν ψυχὴν της νὰ τὸ πέρονη και ἐτοῦτο ἅ δὲ συμβάζονται πάλι και περονοῦσι εἰρηνικά, ἅς κάθονται ὡσὰν μάνα και παιδί.—ὄχι ἄλλο δὲν ἔχω, μόνο ἀφίνω τοῦ ἄνωθεν μου νιοῦ τὴν εὐχὴ μου νὰ τὴν ἔχη ὡσὰν πολὺ προᾶμα και ἠξεύρει πῶς δὲν ἔχω τίποτας.—ἐρωτήθη ἀπὸ τοῦ παρόντος νοταρίου ἐὰν θέλω νὰ ἀφίσω εἰσὲ σκλάβους και ὀσπιτάλε, γιὰ ..¹ ἄλλον τίποτας και εἶπα οὐχί. μόνο τὴν παροῦσά μου διαθήκη νὰ εἶναι πάντα και νὰ γρικᾶται στερεὰν και βεβαίαν και ἀπαρασάλευτη εἰς τοὺς αἰῶνας, και ἔτσι ἔκαμα τέλος τοῦ παρόντος μου ὑπὸ μαρτυρίας τοῦ εὐλαβεστάτου ἀφεντὸς πατέρα μακαρίου καλογεροᾶ και ἀφεντὸς ζαφείρη καλέντζη, οἱ ὁποῖοι θέλουσι βεβαιώσει ὑπὸ χειρῶν τῶν μαρτύρων παρακαλεσιῶν και τὰ ἐξῆς :

μακάριος ἱερομόναχος ὁ καλογεροᾶς μαρτυροῦ τὰ ἄνωθεν.
ζαφείρης Καλέτζης μαρτυροῦ τὰ ἄνωθεν.
παπᾶ Ἰωάννης Κότιης νοτάριος.

Εἰς ἄλλην σελίδα: 1681 αὐγούστου 26. — τεσταμένιο τοῦ ἀνιῶνι λουροτόμου ποτὲ Ἰωάννου ἀποῦ τὴν Κρήτη, εὐρισκόμενος ἐδῶ εἰς τὴν ζάκυνθο, εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ ἁγίου σπυρίδωνος, γραμμένο διὰ χειρὸς ἐμοῦ παπᾶ Ἰω: Κότιη νοταρίου μπούμπλικου².

Ἐν ὀνόματι Ἰϋ Χϋ ἡμῶν ἀμήν. 1684 Ἰουνίου 6. ἡμέρα παρασκευὴ τζῆ ὀκτὼ ὥρες τῆς ἡμέρας, Ἰνδικτιῶνος 7. ἐκ τῆς πόλεως ζακύνθου εἰς τὸν αἰγιαλὸν εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς κυρίας τῆς Φανερωμένης εἰς τὸ σπίτι τοῦ μισερὸ δημήτρι καλούδη. Ἐπειδὴ και οὐδὲ κανένα προᾶγμα δὲν εἶναι ἀληθινώτερον και βεβαιότερον ὡσπερ τὸν ἄωρον και πικρότατον θάνατον και τινὰς τὴν ἡμέρα και τὴν ὥραν ὁποῦ ἔχει νὰ τοῦ ἔλθῃ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὴν ἠξεύρη, διὰ τοῦτο τυχαίνει κάθε ἄνθρωπος νὰ τὸ λογιάζῃ πρωτίτερα ὀδιὰ νὰ ὀρδινιάσῃ³ τὴν ψυχὴν του και τὸ προᾶμά του, και ἐτοῦτο βάλλων ἐγὼ μιχελάκις κλάδος ποτὲ εὐγενῆ ἀφέντη τζουάνε ἀπὸ τὴν Κρήτη, ἀποῦ τὴν χώραν τῶν Χανίων, γνωρισμένος ἀποῦ τὸν παρὸν νοτάριον και μάρτυρες εὐρισκόμενος ἐδῶ εἰς τὴν χώραν τῆς ζάκυνθος ἀποῦ ὅταν ἐμισέψαμε ὄλοι ἀποῦ τὸ κάστρο τῆς Κρήτης, εὐρίσκοντάς με με δόξαν Θεοῦ καλὰ σιὸ νοῦν και σεπιλοιπά μου ἐπίσης, μὰ εἰς τὸ κορμὶ ἄρρωστος πολλὰ και φοβοῦμαι τὸν θάνατον μὴν ἔλθῃ αἰφνιδίως και ἀλπάσῃ⁴ με και ἡ ψυχὴ μου και τὰ καλά μου

1. λέξις ἐφθαρμένη.
2. δημοσίου.

3. θέση ἐν τάξει.
4. ἀρπάση.

μείνουσι ἀδιόρθωτα καὶ τὸ προᾶμά μου θέλει πάει ἐκεῖ ὅπου ἡ ὀρεξίς μου δὲν εἶναι, διὰ τοῦτο ἔκραξα τὸν παρὸν νοιάριον μπούμπλικο¹ καὶ τοὺς κάτωθι ἀξιοπίστους καὶ ἀπὸ ἐμένα παρακαλεσμένους μαρτύρους, ἔμπροστας τῶν ὁποίων τὸν ἐπαρακάλεσα νὰ γράψῃ καὶ νὰ διορθώσῃ τὴν παροῦσά μου διαθήκην καὶ ὑστερὴν μου θέλησιν καὶ ὀρδινία². — καὶ ἐν πρώτοις συγχωρῶ καὶ εὐχομαι ὁλωνῶν τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, τὸ ὅμοιον καὶ ἐγὼ παρακαλῶ νὰ ἔχω ἀπὸ λόγου τους καὶ παραδίδω τὴν ἁμαρτωλὴ μου ψυχὴν εἰς χεῖρας τοῦ παναγάθου Θεοῦ παρακαλώντας τὴν πολλὴν του καὶ ἄμετρον εὐσπλαγγνίαν νὰ ἔχη ἐλεημοσύνην εἰς τὰ κρίματά μου. — ἔτιζι θέλω καὶ ἀφίνω ντόπο τοῦ θανάτου μου³ ὁ διὰ ἐπίτροπον καὶ πισιοτάτην μου κομεσαρία⁴ καὶ κερά καὶ νοικοκερά εἰς τὸ προᾶμά μου τὴν ἀγαπημένη μου γυναῖκα ὀνόματι ζαμπέα βαρσανοπούλα, ἡ ὁποία νὰ κάμη καὶ νὰ τελειώσῃ μετὰ τὸν θάνατόν μου ὅσα ἐγὼ ἐδῶ κάτω θέλω ἀφίσει καὶ ὀρδινιάσει. — ἔτιζι θέλω καὶ ὄντας ὁ κς ἡμῶν Ις. Χς. κραῆξη ἔμπροστέ του τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν, τὸ λείψανόν μου νὰ τὸ ἐνταφιάσουσι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν καινούργια τῆς κυρίας τῆς Πισκοπιανῆς⁵ εἰς τῶν Κρητικῶν τὴ σκόλα⁶, ὡσὰν προκουρατόρος ὅπου εἶμαι ὡσαύτως καωμένος⁷ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς καὶ θέλουν μὲ θάφτουσι μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν μπροστὰ σὶ τὸ ἅγιον βῆμα καὶ ἡ ἄνωθεν Κομεσαρία νὰ ξοδιάζῃ ἀπὸ τὸ προᾶμά μου νὰ μὲ θάφτῃ καὶ νὰ κάμη τὰ καλὰ τῆς ψυχῆς μου, ὡς θέλει, κατὰ τὴν τάξιν τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν καὶ κατὰ τὴν κοντειζιό μου⁸. — ἀκόμη ἀφίνω εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν τέσσερα ριάλια ὁ γιὰ τὸν τόπον καὶ πατζιον⁹ ποῦ θέλω δόσει¹⁰ τὰ ὁποῖα νὰ ξοδεύουσι εἰς φάπρικα τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ μὲ θάφτουσι μὲ τὴν κάσα, ἡγουν μὲ ἓνα κυβοῦρι καὶ ἔρχοντας, Θεοῦ θέλοντος, ὁ εὐγενέστατος, ἀκριβὸς καὶ ἀγαπημένος μου ἀνεψιὸς ἀφέντης ἀντωνάκισ κλάδος ὁ ραζονάτος¹¹ καὶ θέλει νὰ πάρῃ τὸ λείψανό μου νὰ τὸ βάλῃ ὅπου θέλει καὶ ὀρίσει, νὰ εἶναι νοικοκύρις, πάλι καὶ ἀφίση με ἐδεκεῖ, τότε παρακαλῶ νὰ μοῦ θυμᾶται. — ἀκόμη ξεκαθαρίζω πῶς ἐπειδὴ καὶ νὰ μὴν πέρονω τίβοτας γράτζια¹² ἀποῦ τὸ πρίνιζιπέ¹³ μου ἕως ὅλους τοὺς χρόνους τοὺς ἀπερασμένους καὶ ἕως τὴν σήμερο, ἐκονσουμάρισα¹⁴ ἐκείνη τὴ φτώχεια

1. δημόσιον.	8. κοινωνικὴν κατάστασιν.
2. διάταξιν.	9. δυσνόητος λέξις.
3. μετὰ τὸν θάνατόν μου.	10. λέξις ἐφθαρμένη.
4. ἐπιτροπείαν.	11. ἀξίωμα ἐπὶ Βενετοκρατίας, =
5. ναὸς ἰδρυθεὶς ἐν Ζακύνθῳ	λογιστής.
ὑπὸ Κρητῶν, τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι	12. βοήθημα.
τῆς Θεοτόκου Ἐπισκοπιανῆς.	13. ἡγεμόνα Δούκα τῆς Βενετίας.
6. συντεχνία.	14. κατηνάλωσα.
7. καμωμένος, γενομένος.	

ὁποῦ εἶχα διὰ τὰ βρῖσκωμαι εἰσὲ λίγο πρᾶμα, τὸ ὁποῖον ὅτι φτώχεια καὶ ἄν εἶνε εἰς τὸ σπίτι μου καὶ εὐρίσκεται μου τὴν σήμερον, θέλω καὶ ἀφίνω τας σιτῆς ἄνωθεν μου γυναῖκας καὶ κουμέριαις¹ μου οὐ διὰ τὸν Θεὸν καὶ οὐ διὰ τὴν ψυχὴν μου καὶ οὐ γιὰ πολλὴν ἀγάπην καὶ τιμὴν καὶ μεγάλη γοβέριαις² ἀποῦ εἶχα καὶ ἔχω ἀπὸ λόγου τζη καὶ τὰ μὴ μπορῆ τινὰς τὰ τινε διασειση³ εἰς ὅ,τι μοῦ εὐρίσκεται, μήτε καμμίας λογιῆς Ἰβεντάριον⁴ μήτε μπούπλικον, μήτε προβάτιον⁵ τὰ γίνεται εἰς τὸ πρᾶμά μου, διατὶ ἔτιζι εἶναι ἢ θέλησίς μου, τὸ δὲ ἐπίλοιπό μου πρᾶμα ὄλο ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχω τὰ λάβω ἀπὸ τῆ Βενετῖαι καὶ ὄλο μου τὸ ρέτιμον⁶, τὸ σιάμπιλε⁷ καὶ μόμπιλε⁸ ὄξω ἀπὸ εἰοῦτιον ἀπὸ ἀφίνω τζη ἄνωθεν μου γυνῆς, θέλω καὶ ἀφίνω τοῦ ἄνωθεν ἀφέντη ἀντωνάκι τοῦ ἀνεψιοῦ μου, οὐ διὰ τὸν Θεὸν καὶ οὐ διὰ τὴν ψυχὴν μου, καὶ ἀφίνω του καὶ τὴν εὐχὴν μου, ὡσὰν καλὸ μου παιδί ἀπὸ τὸν εἶχα καὶ ἔχω τονε, ἔχοντας αὐτοῦ ρητὸν⁹ τὰ σκοδέρη¹⁰ κάθε λογιῆς μου κρέτιντο¹¹ ὡσὰν κληρονόμον μου ἀπὸ τὸν ἀφίνω. — ἀκόμη ἀφίνω του καὶ κάποια σκρίτια¹² ὁποῦ ἔχω, τὰ ὁποῖα ἔχω τὰ κονσενιάρω¹³ τοῦ εὐγενῆ ἀφέντη σιαματελάκη καπνίση οὐ γιὰ τὰ τὰ δόση εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄνωθεν μου ἀνεψιοῦ, καθὼς θέλει φαίνεται μὲ ρειζεβοῦτα¹⁴ πόσα σκρίτια εἶναι¹⁵ τορνέσα κοντενίρουσι¹⁶ καὶ ὅσες ἄλλες γραφῆς τοῦ ἡμποριάρου¹⁷. — ἀκόμη ρακομανιάρω¹⁸ τοῦ ἄνωθεν ἡγαπημένου μου ἀνεψιοῦ τὴν ἄνωθεν μου γυναῖκα καὶ θειὰ ἐδική του τὰ εὐρίσκεται πάντα ὑπὸ σκέπος του καὶ¹⁹ του διατὶ εἶναι ξένη καὶ δὲν ἔχει ἄλλον τινὰ παρὰ τοῦ λόγου του καὶ παρακαλῶ τονε πολλὰ τὰ περάση ὁ λόγος του μὲ τὸν ἐρχομόν του ἐδῶ τὰ κάμη τὰ ἀσενιάρουσι²⁰ τίβοτας γρατίζια²¹ τῆς ἄνωθεν μου γυνῆς οὐ γιὰ τὰ μπορῆ τὰ γλυτώση τὴν ζωὴν τζη καθὼς τὰ ἀτέστατά²² μου φαίνονται ἢ δούλεψές μου, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς τὰ χέρια τζη ἀφεντιᾶς του ἀπὸ τὰ²³. — ἀκόμη ἀφίνω τοῦ ἄλλου μου ἀνεψιοῦ τοῦ ἀφέντη τζουάνε ἓνα σκρίτιον ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχουν τὰ τοῦ δόση ὁ ἄνωθεν ἀφέντης καπνίσης τοῦ ἄνωθεν ἀφέντη ραζονάτο, τὴ σοῦ-

1. ἄγνωστος λέξις.	12. ὁμόλογα.
2. ἐπιμέλειαν, κυβέρησιν, φροντίδα.	13. παραδώσω.
3. ἐνοχλήση.	14. ἀπόδειξιν.
4. εὐρετήριον.	15. δυσνόητοι λέξεις.
5. ἰδιωτικόν.	16. περιέχουσι.
6. λέξις ἄγνωστος.	17. ἐνδιαφέρουν.
7. ἀκίνητον.	18. ὀρίζω, διατάσσω.
8. κινητόν.	19. ἐφθαρμένη λέξις.
9. εἰπὼν εἰς αὐτόν.	20. ὀρίσωσι, δώσωσι.
10. εἰσπράξη.	21. βοήθειαν.
11. πίστωμα.	22. πιστοποιητικά.
	23. λέξις ἐφθαρμένη.

μά¹ του ρεάλια τρακόσα, τὸ ὁποῖο εἶναι τοῦ ποιῆ ἐκλαμπροτάτου ἀφέντη πασκαλίγο μὲ καὶ ἄλλα σκρίτα καὶ εἰουῦτο ο διὰ τὴν ψυχὴν μου² ὅσα ἄλλα πολλὰ ὁποῦ ἔδωκα καὶ ἐξόδιασα ο γιὰ λόγου του, δὲ λέγω ἄλλο. — ἀκόμη ἀφίνω τοῦ πνευματικοῦ μου δυὸ ρεάλια νὰ μοῦ κάνη ἓνα (;) σαρανταλείτρουγο διὰ τὴν ψυχὴν μου. — ἀκόμη ἀφίνω τῶν ἄλλων δύο ἱερέων, ὁποῦ εἶναι μάρτυρες εἰς τὸ παρόν μου ἓνα ρεάλι καθενὸς νὰ μοῦ κάμουνσι δέκα λειτουργιῆς κάθε ἓνας ο διὰ τὴν ψυχὴν μου καὶ εἰουῦτα παρακαλῶ τὸν ἄνωθεν ἀφέντη ραζονάτο τὸν ἀνιψιό μου νὰ τὰ δόση ο γιὰ ἀγάπη μου καὶ ὅ,τι ἄλλο τοῦ φαῖῆ ο διὰ τὴν ψυχὴν μου νὰ δόση θέλει ἔχει τὸ μισθὸ διατὶ³ ἀφήνω, ὅσα παιδιὰ μου, νὰ μοῦ θυμᾶται καὶ τὰ ἄνωθε τέσσερα ρεάλια τζῆ παναγίας καὶ ἓνα σαρανταλείτρουγο ἀπὸν θέλω ἀφίσει ἐδῶ κάτω, νὰ τὰ δώση ἢ ἀφεντιὰ του ὅλα τὸν παρακαλῶ. — ἐρωτήθηκα ὑπὸ τοῦ παρόντος νοταρίου ἐὰν θέλω νὰ ἀφήσω εἰσὲ σπιτάλε γῆ σὲ σκλάβους γῆ ἀπὸ ἄλλο καὶ εἶπα οὐχί. μόνο τὸ παρόν μου τεσταμέντιο⁴ καὶ ὕστερή μου θέλησις καὶ ὁρδινία θέλω νὰ εἶναι πάντα καὶ νὰ γρικᾶται στέρεον καὶ βέβαιον, δυνατὸν καὶ ἀνέκοπτον εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ οὐ ἄλλο τεσταμέντιο γῆ τζέτουλα⁵ νὰ ἔχω καωμένα πρὶν τοῦ παρόντος μου, νὰ εἶναι κομμένα καὶ ἀνουλάδα⁶ καὶ τὸ παρόν μου νὰ στέκη πάντα εἰς τὴν δύναμίν του καὶ ἢ ἄνωθεν κομεσαρία καὶ ὁ ρεζιστουάριός μου νὰ ἔχουν παντοῖα λιμπεριὰ καὶ γεμάτην ἐξουσίαν ο διὰ νὰ κάμουν καὶ νὰ τελειώσουν ὅσα ἐγὼ ἐδῶ ἀπάνω ἐρωτήθηκα ἔμπροσθεν τοῦ παρόντος νοταρίου καὶ εἶτιζι ἔκαμα τέλος τοῦ παρόντος μου ὑπὸ μαρτυρίας τοῦ εὐλαβεσιτάτου ἀφεντὸς παπᾶ θεοδώρου τοῦ καὶ τοῦ εὐλαβεσιτάτου παπᾶ πέτρο θεριανοῦ καὶ ἀφέντη περνάρδη γαβαλᾶ, οἱ ὁποῖοι θέλουσι σοτοσκοριβέρει ὑπὸ χειρός των καὶ τὰ ἐξῆς καὶ ἐγὼ μὲ τὸ δικό μου χέρι ὡς μπορῶ, γιὰ τὴν τρέμω ἀπὸ τὴν ἀρρώστια καὶ τὰ ἐξῆς μαρτυρῶ παρακαλεσιός.

μιχαήλ ὁ κλάδος βεβαιώνω τὰ ἄνωθε καὶ ἄλλο ἓνα σαρανταλείτρουγο τοῦ εὐλαβεσιτάτου παπᾶ Ἰωάνη κότη νὰ τοῦ τὸ θυμᾶται καὶ κεῖνο ἀφέντη ἀνεψιοῦ μου⁸

θεόδωρος ὁ ἱερεὺς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθε.

πέτρος ἱερεὺς ὁ θεριανὸς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

βερνάρδος Γαβαλλᾶς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

Ἰωάννης κότης νοτάριος μπούπλικος κραγμένος ἀπὸ τὸν ἄνωθεν τεσταδόρο⁹ καὶ ἔγραψα τὸ ἄνωθεν τεσταμέντιο ἔμπροσθεν τῶν μαρτύ-

1. ποσόν.

2. λέξεις ἐφθαρμένη.

3. λέξεις ἐφθαρμένη.

4. διαθήκη.

5. κωδείκελος.

6. ἄκυρα.

7. ὑπογράψει.

8. λέξεις δυσανάγνωστοι.

9. διαθέτην.

ρων τὴν ὥραν εἰούτη ὁποῦ ὑπογράφηκε τὸ παρόν μου τεσταμέντο ἐνε-
θυμήθηκα ἐγὼ ὁ ἄνωθεν τεσταδόρος οὐ γὰρ τὸ παιδί ἀπὸ ἀναθρέφω
ὀνόματι πέτρος, οὐ διὰ τὴν ψυχὴν μου καὶ θέλω καὶ ἀφήνω του πενήν-
τα ρεάλια νὰ τοῦ τὰ δίδῃ ὁ ἄνωθεν ἀφέντης ραζονάτος ὁ ἀνεπιός μου
καὶ κληρονόμος μου σκουδέρωντας τζή λέτερες¹ καὶ σκρίτα ὁποῦ τοῦ
ἀφήνω καὶ ἂν ὀρίζῃ καὶ θέλῃ νὰ τὸ πάρῃ τὸ κοπέλι μὲ τοῦ λόγου του
ὅ,τι τότε φωτίση ὁ θεὸς² νὰ γίνῃ καλὸς ἄνθρωπος καὶ εἶτι θέ-
λω ἀφερμάρει καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος μὲ τὸ χέρι μου ὡς μπορῶ μαρτυρῶν
παρακαλῶ.

μιχαήλ κλάδος

θεόδωρος ἱερεὺς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

πέτρος ἱερεὺς ὁ θερισανὸς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

βερνάρδος Γαβαλλᾶς μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν.

παπᾶ Ἰω. Κότιης νοιάριος μπούπλικος.

Λ. Χ. ΖΩΗΣ

1. ἐπιστολάς.

2. λέξις δυσανάγνωστος.